

Uut riigihangete valdkonnas

Maire Vaske

11.10.1017

Riigihanke üldpõhimõtted

- **Läbipaistvus, kontrollitavus, proportsionaalsus;**
- Võrdne kohtlemine;
- Konkurentsi efektiivne ärakasutamine, seda kahjustava **huvide konflikti vältimine;**
- Hankelepingu sõlmimine **parima võimaliku hinna ja kvaliteedi** suhte alusel;
- Riigihanke läbiviimine **mõistliku aja jooksul.**

Riigihanke osadeks jaotamine

- Riigihanget **ei või osadeks jaotada eesmärgiga eirata** riigihangete seaduses ja hankekorras **sätetatud korda**, eriti kui lepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd.
- Funktsionaalselt koos toimivate või sama eesmärgi saavutamiseks vajalike asjade, teenuste või ehitustööde eeldatavad **maksumused tuleb summeerida.**

Piirmäärad (eurodes)

lihthange

avatud menetlus

- Asjad, teenused **30 000** **60 000**
- Ehitustööd **60 000** **150 000**
- **Sotsiaalteenuste** tellimise piirmäär on **300 000**
 - näiteks hariduse, tervishoiu ja kultuuri haldusteenused;
- **Eriteenuste** tellimise piirmäär on **60 000**
 - näiteks hotelli- ja restoraniteenused, turvateenused.

Erinevad reeglid

asjad/teenused ehitustööd

Riigihangete seadus

Avatud hankemenetlus **60 000** **150 000**

Riigihangete seadus ja hankekord
+ riigihangete register

Lihthange **30 000** **60 000**

Hankekord

Ostumenetlus **1 000** **5 000**

Rahalise kohustuse võib võtta
kirjalikku kutset vormistamata

Ostumenetlus **0,01**

Noppeid Tallinna hankekorrast

Tallinna hankekord

- Tallinna hankekord **kehtib kõigile asutustele.**
- Asutus koostab ja kinnitab 4 nädala jooksul pärast linnaeelarve vastuvõtmist **hankeplaani.**
- Hankeplaani kantakse riigihanked hankelepingu eeldatava maksumusega alates:
 - 30 000 eurot asjad ja teenused;
 - 60 000 eurot ehitustööd ja eriteenused;
 - 300 000 eurot sotsiaalteenused.
- Asutus **avalikustab hankekorra ja hankeplaani** oma veebilehel.

Ostumenetlus

- Hankelepingu eeldatav maksumus algab 0,01 sendist ja on **väiksem kui lihthanke piirmäär.**
- Hankija peab lähtuma riigihanke korraldamise üldpõhimõtetest.
- Alates piirmäärast - **asjad, teenused 1 000 eurot ja ehitustööd 5 000 eurot** - tuleb:
 - koostada kirjalik kutse ja edastada see võimaluse korral vähemalt 3 pakkujale või
 - võtta aluseks vähemalt 3 potentsiaalse pakkuja muud müügikanalid (e-poed, tavapoed jms).

Ostumenetlus (2)

- Pakkumused peavad olema võetud vormis, mis võimaldab kontrollida ostumenetluse vastavust kehtestatud nõuetele.
- Ostumenetluse tulemuste kohta tuleb koostada **põhjendatud õiend** (kokkuvõtte pakkumustest; põhjendus, miks ei olnud võimalik võtta 3 pakkumust jne).
- Kirjalik kutse ja pakkumused tuleb säilitada.
- Riigihanke üldpõhimõtteid järgides **tuleb tagada linnale majanduslikus mõttes parim tulemus.**

Keskse hanke kohustuslikkus

- **Asutus on kohustatud ostma asju ja tellima teenuseid kesksete riigihangete tulemusel sõlmitud lepingute alusel.**
- Finantsteenistusel on õigus keelduda arvega seotud väljamaksest, kui on rikutud hankekorras toodud nõudeid, näiteks:
 - ei osteta keskse riigihankega kaetud valdkonnas kaupu lepingupartneri käest;
 - esitatud arve või sõlmitud leping ei ole kooskõlas ostumenetluse korraga.

Keskse hanke kohustuslikkus (2)

- Probleemi tuvastamisel lisatakse arve menetlemise ringi **hankekeskus**.
- Asutus esitab hankekeskusele selgituse.
- Hankekeskus võtab seisukoha, mille peale asutus:
 - esitab hankekeskuse seisukohaga mittenõustumise korral hankekeskusele kinnituse arve aluseks oleva tehingu vastavuse kohta riigi ja linna õigusaktidele;
 - teatab arve tagasivõtmisest;
 - lisab selgituse toimunud tehingu asjaolude kohta, kui arve aluseks olev tehing on juba toimunud.

Keskse hanke kohustuslikkus (3)

- Finantsteenistus jätkab peatatud arve menetlemist ja teeb arve alusel väljamakse alles pärast seda, kui hankekeskus on arve eArvekeskuses kinnitanud.
- Riigihanke nõuete rikkumise korral on **ametiasutus** (haridusamet!) kohustatud võtma tarvitusele meetmed, et tagada riigihanke nõuete järgimine oma haldusalas.

Huvide konflikt

- **Riigihanke menetluses osalevad teenistujad peavad vältima huvide konflikti.**
 - *Huvide konflikt on olukord, kus hanke ettevalmistamises või korraldamises osaleva või selle tulemust mõjutada võiva isiku otsesed või kaudsed isiklikud huvid võivad kahjustada tema sõltumatust ja erapooletust.*
- Riigihanke eest vastutav isik ja riigihanke komisjoni liige on kohustatud:
 - informeerima asjaoludest, mis võivad tema osalemisel riigihanke korraldamises põhjustada huvide konflikti;
 - **taandama ennast riigihanke toimingutest;**
 - hoiduma edasisest tegevusest seoses riigihankega.

Riigihanke kooskõlastamine

- Asutus kooskõlastab **hankekeskusega** enne riigihanke alustamist kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis riigihanke alusdokumendid (hankepass, kvalifitseerimistingimused, lepingu projekt), linna õigusteenistusega lepingu projekti ja linna finantsteenistusega lepinguga võetavad rahalised kohustused juhul, kui:
 - **lepingu tähtaeg on pikem kui 4 aastat** või
 - lepingu maksumus on asjade või teenuste korral algab 209 000 eurost ja ehitustööde korral 2 milj. eurost.

Dokumentide vormid

- Riigihankes antavate haldusaktide ja muude dokumentide vormid **koostab hankekeskus** ning teeb need linna asutustele kättesaadavaks Tallinna linna veebilehel asuva riigihangete juhise kaudu.
- **Asutused on kohustatud** hankekeskuse väljatöötatud dokumendivorme **kasutama.**

Hankelepingu sõlmimine ja muutmine

Hankelepingu sõlmimine

- Hankeleping sõlmitakse riigihanke alusdokumentides ettenähtud tingimustel ja vastavuses edukaks tunnistatud pakkumusega.
- Hankelepingu sõlmimisele peab eelnema seadusest tulenev kohustuslik ooteaeg.
 - lihthankes **5 tööpäeva** pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse või hankelepingu sõlmimise otsuse kohta teate esitamisest.

Hankelepingu sõlmimine (2)

Alates lihthanke piirmäärast peab hankija:

- kontrollima enne hankelepingu sõlmimist ettevõtjal kõrvaldamise aluste puudumist;
- esitama registrile 30 päeva jooksul pärast hanke-menetluse lõppemist hankelepingu sõlmimise teate;
- esitama 30 päeva jooksul pärast hankelepingu lõppemist registrile järgmise teabe:
 - hankelepingu tegelik maksumus;
 - hankelepingus tehtud muudatused;
 - ettevõtjapoolsed hankelepingu rikkumised.

Hankelepingu muutmine

Hankelepingu muutmine on lubatud, kui:

1) Muudatuste väärtus kokku ei ületa:

- 10 % asjade või teenuste või
- 15 % ehitustööde lepingu algsest maksumusest;

2) Muudatus oli alusdokumentides ette nähtud;

3) Muudatuse põhjustavad hoolsale hankijale ettenägematud asjaolud, kusjuures ühegi muudatuse väärtus ei ületa 50 % lepingu algsest maksumusest;

NB! 10 p jooksul registrile hankelepingu muutmise teade.

Hankelepingu muutmine (2)

- 4) Samalt pakkujalt ostetakse täiendavaid asju, teenuseid või ehitustöid, mida riigihanke alusdokumendid ei sisaldanud, juhul kui:
- pakkuja vahetamine põhjustaks hankijale olulist ebamugavust või suuri lisakulusid ega oleks majanduslikel või tehnilistel põhjustel võimalik asjade, teenuste või rajatiste koostoimimise vajadusest tulenevalt,
 - ühegi muudatuse väärtus ei ületa 50 % hankelepingu algsest maksumusest;
- NB! 10 p jooksul registreeritud hankelepingu muutmise teade.

Hankelepingu muutmine (3)

- 5) Pakkija asendatakse uue, kvalifitseerimise tingimusi täitva pakkujaga:
 - kui sellist muudatustingimust sisaldasid riigihanke alusdokumendid;
 - lepingupartneri restruktureerimise, sh ülevõtmise, ühinemise, võõrandamise või maksejõuetuse tõttu;
- 6) Muudatuse väärtusest sõltumata ei ole muudatus oluline.

Hankelepingu muutmine (4)

Lepingusse ei tohi teha olulisi muudatusi:

- lisatakse tingimus, mis laiendatakse võimalike riigihankes osalejate või vastavaks tunnistamisele kuuluvate pakkumuste hulka;
- kohustuste vahekord muutub pakkuja kasuks;
- oluliselt laieneb hankelepingu eseme ulatus;
- pakkuja asendatakse uue pakkujaga muul, kui seadusest tuleneval juhul.

NB! Hankelepingu **maksumus ei tohi suureneda piirmäärani**, millest alates oleks pidanud rakendama **esialgsest rangemat menetlust!**

Juhendmaterjalid

- Riigihangete seadus

- Jõustus 01.septembril 2017

- <https://www.riigiteataja.ee/akt/101072017001>

- Haridusameti koduleht

- Haridusjuhi käsiraamat – haldusjuhtimine – riigihanked

- <http://www.tallinn.ee/est/haridusasutused/Haldusjuhtimine-Tallinna-munitsipaalharidusasutustes>

Riigihangete korraldamise juhised hallatavatele asutustele